

ಅಧಿಕ ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ಸಜ್ಜೆ ತಳಿ - ದೀನಬಂಧು

ರಮೇಶಬಾಬು

ಕಿರಿಯ ಕೃಷಿ ತಜ್ಞ, ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಅರಸೀಕೆ.

ಸಜ್ಜೆಯು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಮಹತ್ವವು ನಮ್ಮ ರೈತರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು ಒಣ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಫಲವತ್ತಾಗಿಲ್ಲದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಾಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಜ್ಜೆಯ ಹಸಿರು ಮೇವು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಎತ್ತರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಮೇವು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನೈಜೀರಿಯಾ, ರ್‍ಯಾಂಬಿಯಾ ಸುಡಾನ್, ಟಾಂಜಾನಿಯಾ ಮುಂತಾದ ಅಫ್ರಿಕನ್ ದೇಶಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ತಳಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಟಾಂಜಾನಿಯಾ ದೇಶದಿಂದ ಪಡೆದ (ಇಕ್ರಿಸ್ಟಾಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮುಖಾಂತರ) ಎಮ್.-65 ಎಂಬ ತಳಿಯಿಂದ, ಉಪಯುಕ್ತ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 49-ಎ, ಮೇವಿನ ಸಜ್ಜೆ ತಳಿಯು ಬಹು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯ ತಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ 49-ಎ ಆಯ್ಕೆಗೆ, "ದೀನಬಂಧು" ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡವು 1988ರಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವದು. ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೆಚ್ಚು ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯು ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

- ಮೇವಿನ ಜೋಳ ಅಥವಾ ಮೇವಿನ ಗೋವಿನ ಜೋಳಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಈ ಬೆಳೆ ಅವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.
- ನೀರಾವರಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮೂರು ಕೊಳೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದು.
- ಅಷ್ಟೊಂದು ಫಲವತ್ತತೆ ಇರುವ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಬೆಳೆಯಾದರೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವತ್ತತೆಗೆ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಬಹುಬೇಗನೆ ಅಂದರೆ 60 ರಿಂದ 70 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.
- ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಈ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಯ ಇನ್ನಿತರ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೆಂದರೆ :

- ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ (280 ಸೆ. ಮೀ.ದಿಂದ 290 ಸೆ. ಮೀ.).

- ಕಾಂಡವು ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದು ರಸಭರಿತವಾಗಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ತೆಂಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮೇವು ಸತ್ವಯುತವಾಗಿದೆ. ಕಚ್ಚಾ ಪ್ರೋಟೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದು(7.96%) ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಕಚ್ಚಾ ನಾರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು (32.69%) ಹೊಂದಿದೆ.
- ಒಳ್ಳೆ ಕೂಳಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. 2-3 ಕೂಳಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ರೋಗ ಅಥವಾ ಕೀಟ ಬಾಧೆ ಇಲ್ಲ.
- ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಬಹು ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಇದರ ಸಾಗುವಳಿ ಕ್ರಮಗಳು ಮೇವಿನ ಜೋಳದಂತೆ ಇರುವವು. ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ಮೇವಿನ ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕು.

ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ :

ಈ ತಳಿಯನ್ನು ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಜುಲೈ 15ರೊಳಗಾಗಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬಿತ್ತನೆ :

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪದ ಮಾಡಿ, ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 15 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಬೀಜವನ್ನು 30 ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಮೇವಿನ ಜೋಳ ಹಾಗೂ ಗೋವಿನ ಜೋಳ ಬಿತ್ತಿದಂತೆ ಈ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೀಜ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆಯು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಕಾಂಡವು ತೆಳುವಾಗಿ ವೃದ್ಧವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಎಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುವುದರಿಂದ ಮೇವಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಬಿತ್ತುವ ಪೂರ್ವ 2-3 ವಾರಗಳ ಮೊದಲೇ, ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ 5 ಟನ್, ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಯಾದರೆ 10 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗೆ 100 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಸಾರಜನಕ, 60 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ರಂಜಕ ಮತ್ತು 40 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಪೊಟ್ಯಾಷ್ ಒದಗಿಸುವ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಯಾದರೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 60-40-20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಇರುವದು. ಒಣ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು, ಮಳೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವಾಗ ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವಾಗ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತೇವಾಂಶ ಇರಬೇಕು. ಬಿತ್ತುವಾಗ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸಾರಜನಕ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣ ರಂಜಕ ಹಾಗೂ ಪೊಟ್ಯಾಷ್ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಬಿತ್ತಿದ 25-30 ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕಳೆ ತೆಗೆದು, ಉಳಿದರ್ಧ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತೇವಾಂಶವಿದ್ದಾಗ ಹಾಕಿ, ನಂತರ ಎಡೆಕುಂಟೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು.

ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆ :

ಬಿತ್ತುವಾಗ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 15 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಅಲಸಂದೆಯ "ಸ್ವಾದ" (ಡಿಎಫ್‌ಸಿ-1) ತಳಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಮೇವಿನ ಸಜ್ಜೆ "ದೀನಬಂಧು"ವಿನ ಬೀಜದೊಡನೆ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು. "ಸ್ವಾದ" ಅಲಸಂದೆ ತಳಿಯು

ನೇರವಾಗಿ ಸಜ್ಜೆಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಬಳ್ಳಿಯುತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇಳುವರಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮೇವಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೆ, ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು. ಈ ವಿಶ್ವ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಕಳೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಹತೋಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ನೀರಾವರಿ :

ಹವಾಗುಣಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಮಸಾರಿ ಭೂಮಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ 8 ರಿಂದ 10 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಎರೆ ಭೂಮಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ 15 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೀರುಣಿಸಬೇಕು.

ಅಂತರ ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಕಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ :

ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಕಳೆ ತೆಗೆದು, ಅಂತರ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಳೆನಾಶಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಳೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನ 35-40 ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹತೋಟಿಗೆ ತರಬಹುದು. ಒಂದು ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಅಟ್ರಾಜಿನ್ ಕಳೆನಾಶಕವನ್ನು ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 750 ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಬಿತ್ತಿದ ದಿನ ಅಥವಾ ಮಾರನೇ ದಿನ ಭೂಮಿಗೆ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಸಿಂಪಡಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶವಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಟೆಗಳು ಇರದೆ, ಒಳ್ಳೆ ಹವದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸಜ್ಜೆಯೊಡನೆ ಅಲಸಂದೆ ಬೀಜವನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತುವದಿದ್ದರೆ, ಈ ಕಳೆನಾಶಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.

ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ :

ಒಂದೇ ಬೆಳೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ(ಹಾಲುಗಾಳು ಹಂತ) ಕಟಾವು ಮಾಡಿದರೆ 40-45 ಟನ್ ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ಸಜ್ಜೆ ತಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಕೂಳೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವುದರಿಂದ, ನೀರಾವರಿಯ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ, ಮೊದಲನೇ ಕಟಾವನ್ನು ತೆನೆ ಒಡೆದ ನಂತರ ಅಂದರೆ ಬಿತ್ತಿದ 60-65 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 25-30 ಟನ್ ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ ಯನ್ನು ನೀರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲ ಕಟಾವಾದ ತಕ್ಷಣ ಎಡೆಕುಂಚಿ ಹೊಡೆದು, ಕಳೆ ತೆಗೆದು, ನೀರು ಹಾಯಿಸಬೇಕು. ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 30 ಕಿ. ಗ್ರಾ. ಸಾರಜನಕ, 20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ರಂಜಕ ಮತ್ತು 10 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಪೊಟಾಷ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ 15-16 ಟನ್ ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ ಬರುವುದು. ಕೂಳೆ ಬೆಳೆಯು ಬೆಳೆದು ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೂಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎರಡನೆಯ ಕೂಳೆ ಬೆಳೆಗೆ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 30 ಕಿ. ಗ್ರಾ. ಸಾರಜನಕವನ್ನಷ್ಟೇ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ಎರಡನೇ ಕೂಳೆಯಿಂದ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 10 ರಿಂದ 12 ಟನ್ ಹಸಿರು ಮೇವಿನ ಇಳುವರಿ ದೊರೆಯುವುದು. ನೀರಿನ ತೊಂದರೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯು ಹಾಲುಗಾಳು ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಕಟಾವು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

